

Ályktun til landsþings

Almar Guðmundsson, bæjarstjóri í Garðabæ

Sveitarfélög sýna ábyrgð og gera kröfu til stjórnvalda um efndir

Landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga ályktar um að sveitarfélögin sýni ábyrgð gagnvart stöðu efnahagsmála og taki virkan þátt í að bæta stöðuna. Þingið lýsir yfir vilja sínum til lækkunar verðbólgu og vaxta með því að halda hækkunum almennra gjaldskráa innan 2,5% á árinu 2027. Nauðsynlegt er að kjarasamningar haldi og ríkisvaldið og stofnanir í eigu þess taki þátt í sameiginlegu átaki og takmarki með sambærilegum hætti hækkunar á gjaldskrá og álögum sem hafa bein áhrif á heimilin. Með því leggja allir sitt af mörkum við að skapa sátt í samfélaginu.

Mikilvægt er að það ríki traust og gagnkvæmur skilningur í samskiptum ríkis og sveitarfélaga. Í langan tíma hefur á þetta skort og gildir þá einu hvaða flokkar sitja í ríkisstjórn hverju sinni. Sveitarfélögum er ítrekað gert að taka á sig nýjar skyldur og bera aukinn kostnað vegna breyttrar löggjafar og stefnumörkunar ríkisins án þess að fullnægjandi fjármögnun fylgi. Sveitarfélög sitja uppi með fjárhagslegar skuldbindingar sem þau hafa takmarkaða möguleika á að mæta og dæmi eru um að ekki sé staðið við einstaka samninga.

Málið snýst ekki aðeins um fjármuni heldur einnig um virðingu fyrir sveitarstjórnarstiginu og þeirri ábyrgð sem sveitarfélög bera á nærþjónustu við íbúa sína.

Nýleg og eldri dæmi varpa ljósi á kerfislægan aðstöðumun á milli opinberra aðila, ríkis og sveitarfélaga:

- Fjármögnunarvandi í málaflokki fatlaðs fólks er enn óleystur eftir margra ára óvissu. Nýleg gögn benda til að uppsafnaður rekstrarhalli málaflokks fatlaðs fólks sé að nálgast 100 milljarða króna frá árinu 2018. Brýnt er að brugðist verði við þessari alvarlegu stöðu með heildstæðri endurskoðun á fjármögnun málaflokksins.
- Í nýframlögðu fjárlagafrumvarpi eru framlög til sveitarfélaga vegna innleiðingar farsældarlaga að fjárhæð 1,1 milljarður króna afnumin án þess að greining á fjárförf sveitarfélaga á grundvelli árangursmats og kostnaðar hafi farið fram, eins og áskilið er í lögum um farsæld.
- Með nýlegri reglugerðarbreytingu hefur myndast óvissa um ábyrgð og kostnaðarskiptingu vegna tiltekins hóps barna sem eru skilgreind með fjölþættan vanda. Ætla að má að kostnaður við þjónustu við þennan hóp nemi að lágmarki 2 milljörðum króna árlega. Sveitarfélögin undirrituðu samkomulag 19. mars 2025 í góðri trú um að þar væri lagður sameiginlegur grunnur að betri þjónustu við börn með flóknar þarfir.

Landsþing Sambands Íslenskra sveitarfélaga gerir þá kröfu til Alþingis og ríkisstjórnar að breytingar verði á áralöngum samskiptavanda ríkis og sveitarfélaga. Sveitarfélögin eiga ekki að vera síðasti hlekkurinn í keðjunni þegar ríkisvaldið tekur stefnumarkandi ákvarðanir, setur ný lög eða reglugerðir án fullnægjandi kostnaðarmats, heldur þarf að tryggja virkt samstarf og fulla fjármögnun verkefna frá upphafi.